

הלכות עבודה זרה וחקות הגויים

יש בכללן אחת וחמשים מצוות, שתי מצוות עשה ותשע וארבעים מצוות לא תעשה, וזה הוא פרטן: (א) שלא לפנות אחר עבודה זרה. (ב) שלא לתור אחר הרהור הלב וראית העינים. (ג) שלא לגדף. (ד) שלא יעבד אותה כדרך עבודתה. (ה) שלא ישתחוה לה. (ו) שלא לעשות פסל לעצמו. (ז) שלא לעשות פסל אפלו לאחרים. (ח) שלא לעשות צורות אפלו לנואי. (ט) שלא להדיח אחרים אחריה. (י) לשרף עיר הנדחת. (יא) שלא לבנותה. (יב) שלא להנות מכל ממונה. (יג) שלא להסית יחיד לעבדה. (יד) שלא לאהב המסית. (טו) שלא לעזב שנאתו. (יו*) שלא להצילו. (יז) שלא ללמד עליו זכות. (יח) שלא ימנע מללמד עליו חובה. (יט) שלא להתנבא בשמה. (כ) שלא לשמע מן המתנבא בשמה. (כא) שלא להתנבא בשקר, ואפלו בשם יי. (כב) שלא לגור מהריגת נביא שקר. (כג) שלא לשבע בשם עבודה זרה. (כד) שלא לעשות אוב. (כה) שלא לעשות ידעוני. (כו) שלא להעביר למלך. (כז) שלא להקים מצבה. (כח) שלא להשתחוות על אבן משפית. (כט) שלא לטע אשרה. (ל) לאבד עבודה זרה וכל הנעשה בשבילה. (לא) שלא להנות בעבודה זרה ובכל משמשיה. (לב) שלא להנות בצפויי נעבד. (לג) שלא לזכר ברית לעובדי עבודה זרה. (לד) שלא לחן עליהן. (לה) שלא ישבו בארצנו. (לו) שלא להדמות במנהגותן ובמלבושן. (לז) שלא לנחש. (לח) שלא לקסם. (לט) שלא לעונן. (מ) שלא לחבר חבר. (מא) שלא לדרש אל המתים. (מב) שלא לשאל באוב. (מג) שלא לשאל בידעוני. (מד) שלא לכשף. (מה) שלא להקיף פאת ראש. (מו) שלא להשחית פאת זקן. (מז) שלא יעדה איש עדי אשה. (מח) שלא תעדה אשה עדי איש. (מט) שלא לכתב קעקע. (נ) שלא להתגודד. (נא) שלא לעשות קרחה על מת.

ובאור כל המצוות האלו בפרקים אלו.

פרק ראשון

א1 בימי אנוש טעו בני האדם טעות גדולה, ונבערה עצת חכמי אותו הדור, ואנוש עצמו מן הטועים. וזו היתה טעותם: אמרו: הואיל והאל ברא כוכבים אלו וגלגלים אלו להנהיג את העולם ונתנם במרום, וחלק להם כבוד, והן שמשין המשמשין לפניו – ראויין הם לשבחם ולפאָרם ולחלק להם כבוד. וזהו רצון האל ברוך הוא, לגדל ולכבד מי שגדלו וכבדו, כמו שהמלך רוצה לכבד עבדיו והעומדים לפניו, וזה הוא כבודו שלמלך.

א2 כיון שעלה דבר זה על לבם, התחילו לבנות לפוכבים היכלות, ולהקריב להן קרבנות, ולשבחם ולפאָרם בדברים, ולהשתחוות למולם, כדי להשיג רצון הבורא בדעתם הרעה. וזה היה עקר עבודה זרה.

א3 וכך הם אומרים עובדיה היודעים עקרה; לא שהן אומרים שאין שם אלוה אלא כוכב זה. הוא שירמיהו אומר:

"מי לא יראך מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לֶךְ יֵאָתָה, כִּי בְּכָל חֻכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם מֵאִין כְּמוֹךְ. וּבִאֲחַת יִבְעָרוּ וַיִּכְסְלוּ – מוֹסֵר הַבָּלִים עַץ הוּא" (ירמיה יזח). כְּלוּמָר: הַכֹּל יוֹדְעִים שְׂאֵתָה הוּא הָאֵל לְבִדְךָ, אֲבָל טְעוּתָם וּכְסִילוּתָם – שְׁמַדְמִים שְׁזָה הַהֵבֶל רְצוֹנָךְ הוּא.

ב1 וְאַחֵר שְׁאָרְכוּ הַיָּמִים, עָמְדוּ בְּבִנֵי הָאָדָם נְבִיאֵי שָׁקֶר, וְאָמְרוּ שֶׁהָאֵל צִוָּה לָהֶם וְאָמַר לָהֶם 'עֲבֹדוּ כּוֹכַב פְּלוֹנִי', אוֹ 'כָּל הַכּוֹכָבִים', וְהִקְרִיבוּ לוֹ וַיִּנְסְכוּ לוֹ כֶּךָ וְכָךְ, וּבָנוּ לוֹ הֵיכָל, וַעֲשׂוּ צוּרְתוֹ כְּדֵי לְהַשְׁתַּחֲוֹת לָהּ כָּל הָעָם, הַנָּשִׁים וְהַקְּטָנִים וְשָׂאֵר עַם הָאָרֶץ. וּמוֹדִיעַ לָהֶם צוּרָה שְׁבֻדָּה מִלְּפָנָיו, וְאָמַר: זֶה הִיא צוּרַת הַכּוֹכַב הַפְּלוֹנִי שֶׁהוֹדִיעָהּ בְּנִבּוֹאָתוֹ.

ב2 וְהִתְחִילוּ עַל דֶּרֶךְ זֶה לַעֲשׂוֹת צוּרֹת בְּהֵיכָלוֹת, וְתַחַת הָאֵילָנוֹת, וּבְרָאשֵׁי הַהָרִים, וְעַל הַגְּבָעוֹת. וּמִתְקַבְּצִין וּמִשְׁתַּחֲוִים לָהֶם, וְאָמְרִים לְכָל הָעָם שֶׁזֶה הַצּוּרָה מְטִיבָה וּמַרְעָה, וְרֹאוּי לַעֲבֹדָה וּלְיִרְאָה מִמֶּנָּה. וְהַכּוֹמְרִין אֹמְרִים לָהֶם שֶׁבְּעִבּוּדָה זֶה תִּרְבּוּ וְתִצְלִיחוּ, וַעֲשׂוּ כֶּךָ וְכָךְ, וְיֵאל תַעֲשׂוּ כֶּךָ וְכָךְ.

ב3 וְהִתְחִילוּ כּוֹזְבִים אֲחֵרִים לַעֲמֹד וּלְאָמַר שֶׁהַכּוֹכַב עָצְמוֹ אוֹ הַגְּלָגַל עָצְמוֹ אוֹ הַמֶּלֶאךָ דִּבֶּר עִמָּהֶם וְאָמַר לָהֶם 'עֲבֹדוּנִי בְּכֶךָ וְכָךְ' וְהוֹדִיעַ לָהֶם דֶּרֶךְ עֲבֹדָתוֹ, וַעֲשׂוּ כֶּךְ, וְיֵאל תַעֲשׂוּ כֶּךְ. וּפָשַׁט דָּבָר זֶה בְּכָל הָעוֹלָם – לַעֲבֹד אֶת הַצּוּרֹת בְּעִבּוּדוֹת מִשְׁנוֹת זֶה מִזֶּה, וּלְהִקְרִיב לָהֶן וּלְהַשְׁתַּחֲוֹת.

ב4 וּכְיוֹן שְׁאָרְכוּ הַיָּמִים, נִשְׁתַּקַּע הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא מִפִּי כָּל הַיָּקוּם וּמִדַּעְתָּם, וְלֹא הִפְּרִיחוּ. וְנִמְצְאוּ כָּל עַם הָאָרֶץ וְהַנָּשִׁים וְהַקְּטָנִים אֵינָם יוֹדְעִים אֵלָּא הַצּוּרָה שְׁלַעַץ וְאֶבֶן וְהֵהִיכֵל שֶׁלְּבָנִין שֶׁנִּתְחַנְּכוּ מִקְטָנוּתָם לְהַשְׁתַּחֲוֹת לָהֶן וּלְעֲבֹדָן וּלְהַשְׁבִּיעַ בְּשִׁמְךָ.

ב5 וְהַחֻכְמִים שֶׁהָיוּ בָּהֶם, כְּגוֹן הַכּוֹמְרִים וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן, מְדַמִּין שְׂאִין שֵׁם אֱלֹהִים אֵלָּא הַכּוֹכָבִים וְהַגְּלָגָלִים שֶׁנַּעֲשׂוּ הַצּוּרֹת הָאֵלוֹ בְּגִלְגָּלִם וּלְדַמּוּתָן. אֲבָל צוּר הָעוֹלָמִים – לֹא הִיָּה שֵׁם מִפְּרִיז וְלֹא יוֹדְעוֹ אֵלָּא יַחֲדִידִים בְּעוֹלָם, כְּגוֹן חֲנוּךְ וּמִתוֹשֵׁלַח וְנֹחַ וְשֵׁם וְעֵבֶר. וְעַל דֶּרֶךְ זֶה הִיָּה הָעוֹלָם מִתְגַּלְגֵּל וְהוֹלֵךְ, עַד שֶׁנוֹלַד עֲמוּדוֹ שֶׁלְּעוֹלָם, שֶׁהוּא אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלֵינוּ הַשָּׁלוֹם.

ג1 כִּיּוֹן שֶׁנִּגְמַל אֵיתָן זֶה, הִתְחִיל לְשׁוֹטֵט בְּדַעְתּוֹ וְהוּא קָטָן, וּלְחַשֵּׁב בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, וְהָיָה תִּמְהָ, הֵיטָף אֶפְשָׁר שִׁיְהִיָּה הַגְּלָגַל הַזֶּה נוֹהֵג תָּמִיד וְלֹא יִהְיֶה לוֹ מִנְהִיג, וּמִי יִסַּב אֹתוֹ, לְפִי שְׂאִי אֶפְשָׁר שִׁיִּסַּב אֶת עָצְמוֹ. וְלֹא הָיָה לוֹ לֹא מְלַמֵּד וְלֹא מוֹדִיעַ דָּבָר, אֵלָּא מְשַׁקֵּעַ בְּאוֹר כְּשָׂדִים בֵּין עוֹבְדֵי עֲבֹדָה זָרָה הַטְּפָשִׁים.

ג2 וְאָבִיו וְאִמּוֹ וְכָל הָעָם עוֹבְדִין עֲבֹדָה זָרָה, וְהוּא הָיָה עוֹבֵד עִמָּהֶם, וְלָבוּ מְשׁוֹטֵט וּמִבִּין, עַד שֶׁהִשִּׁיג דֶּרֶךְ הָאֱמֶת וְהַבִּין קוֹ הַצֶּדֶק מִדַּעְתּוֹ הַנִּכּוֹנָה, וַיֵּדַע שִׁישׁ שֵׁם אֱלֹהִים אֶחָד, וְהוּא מִנְהִיג הַגְּלָגַל, וְהוּא בָּרָא הַכֹּל, וְאֵין בְּכָל הַנִּמְצָא אֱלֹהִים חוּץ מִמֶּנּוּ.

ג3 וַיֵּדַע שֶׁכָּל הָעָם טוֹעִים, וְדָבָר שֶׁגָּרַם לָהֶם לְטָעוֹת – זֶה

שְׁעוֹבָדִים אֶת הַכּוֹכָבִים וְאֶת הַצּוּרוֹת עַד שָׁאֵבַד הָאֲמַת מִדַּעְתָּם. וּבֶן אַרְבָּעִים שָׁנָה הִפִּיר אֲבִרָהֶם אֶת בּוֹרְאוֹ.

4 פִּיּוֹן שֶׁהִפִּיר וַיִּדַּע, הִתְחִיל לְהָשִׁיב תְּשׁוּבוֹת עַל בְּנֵי אוֹר כְּשָׂדִים וְלַעֲרוֹךְ דִּין עִמָּהֶם, וְלֹאמַר שֶׁאֵין זֶה דֶּרֶךְ הָאֲמַת שְׂאֵתָם הוֹלְכִים בָּהּ. וְשֹׁבֵר אֶת הַצְּלָמִים, וְהִתְחִיל לְהוֹדִיעַ לָעַם שֶׁאֵין רָאוּי לַעֲבֹד אֱלֹא לְאֱלֹהֵי הָעוֹלָם, וְלוֹ רָאוּי לְהִשְׁתַּחֲוֹת וּלְהִקְרִיב וּלְנַסֵּךְ, כִּדִּי שִׁפְרוּהוּ כָּל הַבְּרוּאִים הַבָּאִים. וְרָאוּי לֵאבֹד וּלְשַׁבֵּר כָּל הַצּוּרוֹת, כִּדִּי שְׁלֹא יִטְעוּ בָּהֶן כָּל הָעָם כְּמוֹ אֱלֹו שֶׁהֵם מִדְּמִים שֶׁאֵין שֵׁם אֱלֹהֵי אֱלֹא אֱלֹו.

5 פִּיּוֹן שֶׁגָּבַר עָלֵיהֶם בְּרָאיוֹתָיו, בִּקֵּשׁ הַמֶּלֶךְ לְהִרְגוֹ; נַעֲשֶׂה לוֹ נֶס, וַיֵּצֵא לְחֶרֶן, וְהִתְחִיל לַעֲמֹד וּלְקַרֹּת בְּקוֹל גָּדוֹל לְכָל הָעָם וּלְהוֹדִיעַם שֶׁיֵּשׁ אֱלֹהֵי אֶחָד לְכָל הָעוֹלָם, וְלוֹ רָאוּי לַעֲבֹד. וְהָיָה מִהֲלָךְ וּקוֹרָא וּמִקְבֵּץ הָעָם מַעִיר לְעִיר וּמִמַּמְלָכָה לְמַמְלָכָה, עַד שֶׁהִגִּיעַ לְאַרְץ כְּנָעַן וְהוּא קוֹרָא, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיִּקְרָא שֵׁם בְּשֵׁם יי אֵל עוֹלָם" (בראשית כ"א, ג).

6 וּכְפִיּוֹן שֶׁהָיוּ הָעָם מִתְקַבְּצִין לוֹ וְשׂוֹאֲלִין לוֹ עַל דְּבָרָיו – הָיָה מוֹדִיעַ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי דַעְתּוֹ עַד שִׁיחֲזִירָהוּ לְדֶרֶךְ הָאֲמַת, עַד שֶׁנִּתְקַבְּצוּ אֵלָיו אֲלָפִים וּרְבֻבוֹת, וְהֵם 'אֲנָשֵׁי בֵית אֲבִרָה' (שם י"ז, כג). וְשִׁתַּל בְּלִפְנֵי הָעֶקֶר הַגָּדוֹל הַזֶּה, וְחִבֵּר בּוֹ סִפְרִים, וְהוֹדִיעוּ לְיִצְחָק בְּנוֹ. וַיֵּשֶׁב יִצְחָק מְלָמֵד וּמַחֲזִיר. וַיִּצְחָק הוֹדִיעוּ לְיַעֲקֹב, וּמִנָּהוּ לְלַמֵּד, וַיֵּשֶׁב מְלָמֵד וּמַחֲזִיר כָּל הַנְּלוּיִם אֵלָיו.

7 וַיַּעֲקֹב אָבִינוּ לָמַד בָּנָיו כָּלֶם, וְהִבְדִּיל לוֹי, וּמִנָּהוּ רֹאשׁ, וְהוֹשִׁיבוֹ בִּישִׁיבָה לְלַמֵּד דֶּרֶךְ יי וּלְשֹׁמֵר מִצְוֹת אֲבִרָה. וְצִוָּה אֶת בָּנָיו שְׁלֹא יִפְסִיקוּ מִבְּנֵי לוֹי מִמִּנְהָ אַחֵר מִמִּנְהָ, כִּדִּי שְׁלֹא יִשְׁתַּכַּח הַלְמוּד.

8 וְהָיָה הַדָּבָר הוֹלֵךְ וּמִתְגַּבֵּר בְּבָנֵי יַעֲקֹב וּבְנִלּוּיִם עָלֵיהֶם, וְנַעֲשִׂית בְּעוֹלָם אִמָּה שֶׁהִיא יוֹדַעַת אֶת יי. עַד שֶׁאָרְכוּ הַיָּמִים לְיִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, וְחֲזָרוּ לְלַמֵּד מִעֲשִׂיָּהֶן וּלְעַבֹּד עֲבוּדָה זָרָה כְּמוֹתֵן, חוּץ מִשְׁבֹּט לוֹי, שֶׁעָמַד בְּמִצְוֹת אֲבוֹת. וּמִעוֹלָם לֹא עָבַד שְׁבֹט לוֹי עֲבוּדָה זָרָה.

9 וּכְמַעֲט קֵט הָיָה, וְהָעֶקֶר שֶׁשִׁתַּל אֲבִרָה נֶעְקַר, וְחֲזָרִין בְּנֵי יַעֲקֹב לְטַעוֹת הָעַמִּים וְתַעֲיָתָם. וּמֵאֲהַבֵּת יי אוֹתָנוּ וּמִשְׁמְרוֹ אֶת הַשְּׁבוּעָה לְאֲבִרָה אָבִינוּ – עָשָׂה מִשָּׁה רַבָּנוּ וּרְבֵן שְׁלָכַל הַנְּבִיאִים, וּשְׁלָחוּ.

10 פִּיּוֹן שֶׁנִּתְנַבֵּא מִשָּׁה רַבָּנוּ, וּבִחָר יי בְּיִשְׂרָאֵל לְנַחֲלָה – הִכְתִּירָן בְּמִצְוֹת, וְהוֹדִיעֵן דֶּרֶךְ עֲבוּדָתוֹ, וּמָה יְהִיָּה מִשְׁפָּט עֲבוּדָה זָרָה וְכָל הַטּוֹעִין אַחֲרֶיהָ.

פֶּרֶק שֵׁנִי

1 עֶקֶר הַצּוּרִים בְּעֲבוּדָה זָרָה – שְׁלֹא לַעֲבֹד אֶחָד מִכָּל הַבְּרוּאִים: לֹא מִלְּאָךְ, וְלֹא גִלְגָּל, וְלֹא כּוֹכָב, וְלֹא אֶחָד מֵאַרְבַּע הַיְסוּדוֹת, וְלֹא אֶחָד מִכָּל הַנְּבִרָאִים מֵהֶם. וְאַף עַל פִּי שֶׁהָעוֹבֵד יוֹדֵעַ שְׁיִי הוּא הָאֱלֹהִים, וְהוּא עוֹבֵד הַנְּבִרָא הַזֶּה עַל דֶּרֶךְ שֶׁעָבַד אָנוּשׁ וְאֲנָשֵׁי דוֹרוֹ תַּחֲלָה – הָרִי זֶה עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה.

2 וְעִנִּין זֶה – הוּא שֶׁהִזְהִירָה תּוֹרָה עָלָיו וְאַמְרָה: "וּפֶן תִּשָּׂא עֵינֶיךָ הַשָּׁמַיְמָה וְרָאִיתָ אֶת הַשָּׁמַשׁ וְאֶת הַיָּרֵחַ וְאֶת הַכּוֹכָבִים... אֲשֶׁר חָלַק יי אֱלֹהֶיךָ אֹתָם לְכָל הָעַמִּים..." (דברים ד, יט), כְּלוּמָר: שָׂמָא תִּשּׁוּט בְּעֵין לִבְךָ, וְתִרְאֶה שְׂאֵלוֹ הֵן הַמִּנְהִיגִים אֶת הָעוֹלָם, וְהֵם שֶׁחָלַק יי אוֹתָם לְכָל הָעוֹלָם לְהִיוֹתָן חַיִּים וְהוּיִם וְנַפְסָדִים כְּמִנְהִיגוֹ שֶׁלְעוֹלָם, וְתֹאמַר שְׂרָאוּי לְהַשְׁתַּחֲוֹת לָהֶן וּלְעַבְדָן. וּבַעֲנִין זֶה צִוָּה וְאַמַּר: "הַשְּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתָּה לְבַבְכֶּם" (שם יא, יז), כְּלוּמָר שֶׁלֹּא תִטְעוּ בַּהֲרַהוּר הַלֵּב לְעַבֵּד אֱלֹהִים, לְהִיוֹתָן סָרְסוּר בֵּינֵיכֶם וּבֵין הַבּוֹרָא.

ב סִפְרִים רַבִּים חִבְרוּ עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה בַּעֲבוּדָתָהּ: הֵיאֵךְ עֶקֶר עֲבוּדָתָהּ, וְמָה מְשַׁפְּטִיָּה וּמַעֲשִׂיָּה. צִוּנוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא לְקִרּוֹת בְּאוֹתָן הַסִּפְרִים כָּלֵל, וְלֹא נִהְרַהֵר בָּהּ וְלֹא בַּדְּבָר מִדְּבָרֶיהָ. וְאַפְלוּ לְהַסְתַּכֵּל בְּדַמּוֹת הַצּוּרָה אֲסוּר, שֶׁנֶּאֱמַר: "אַל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים" (ויקרא יט, ד). וּבַעֲנִין זֶה נֶאֱמַר: "וּפֶן תִּדְרֹשׁ לֵאלֹהֵיהֶם לֵאמֹר אֵיכָה יַעֲבֹדוּ" (דברים יב, ג) – שֶׁלֹּא תִשָּׂאֵל עַל דֶּרֶךְ עֲבוּדָתָהּ הֵיאֵךְ הִיא, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין אֶתָּה עוֹבֵד, שֶׁדָּבָר זֶה גּוֹרֵם לָךְ לְהַפְנוֹת אַחֲרֶיהָ וּלְעֲשׂוֹת כְּמוֹ שֶׁהֵן עוֹשִׂין, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְאַעֲשֶׂה כֵּן גַּם אֲנִי" (שם). ג 1 וְכָל הַלְּאֻוִּין הָאֵלֹהִים בַּעֲנִין אֶחָד הֵן, וְהוּא שֶׁלֹּא יִפְנֶה אַחֵר עֲבוּדָה זָרָה. וְכָל הַנִּפְנָה אַחֲרֶיהָ בְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בּוֹ מַעֲשֶׂה – הֵרִי זֶה לֹקָה.

ג 2 וְלֹא עֲבוּדָה זָרָה בְּלִבְדּוֹ הוּא שֶׁאֲסוּר לְהַפְנוֹת אַחֲרֶיהָ בְּמַחֲשָׁבָה, אֲלֹא כָּל מַחֲשָׁבָה שֶׁגּוֹרֵמַת לוֹ לְאָדָם לַעֲקֹר עֶקֶר מַעֲקָרֵי הַתּוֹרָה – מִזְהָרִים אֲנִי שֶׁלֹּא לְהַעֲלוֹתָהּ עַל לִבִּנוּ, וְלֹא נִסִּיחַ דַּעְתָּנוּ לְכַף וְנִחְשָׁב וְנִמְשָׁךְ אַחֵר הַרְהוּרֵי הַלֵּב, מִפְּנֵי שֶׁדַּעְתּוֹ שֶׁלֹּאֲדָם קִצְרָה, וְלֹא כָּל הַדַּעְוֹת יְכוּלוֹת לְהַשִּׁיג הָאֱמֶת עַל בְּרִיּוֹ; וְאִם יִמְשָׁךְ כָּל אָדָם אַחֵר מַחֲשָׁבוֹת לְבֹ – נִמְצָא מַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם לְפִי קִצְרַת דַּעְתּוֹ.

ג 3 כִּיצַד? פְּעָמִים יְתוּר אַחֵר עֲבוּדָה זָרָה, וּפְעָמִים יִחְשָׁב בִּיחּוּד הַבּוֹרָא: שָׂמָא הוּא שָׂמָא אֵינוֹ, מָה לְמַעֲלָה מָה לְמַטָּה, מָה לְפָנִים מָה לְאַחֹר, וּפְעָמִים בִּנְבוּאָה: שָׂמָא הִיא אֱמֶת שָׂמָא אֵינָהּ, וּפְעָמִים בַּתּוֹרָה: שָׂמָא הִיא מִן הַשָּׁמַיִם שָׂמָא אֵינָהּ. וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ הַמִּדּוֹת שֶׁיִּדּוֹן בָּהֶן עַד שֶׁיִּדַּע הָאֱמֶת עַל בְּרִיּוֹ, וְנִמְצָא יוֹצֵא לִיָּדִי מִיָּנּוֹת.

ג 4 עַל עֲנִין זֶה הִזְהִירָה תּוֹרָה, וְנֶאֱמַר בָּהּ: "וְלֹא תִתְּנוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶּם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אֹתָם זִנִּים אַחֲרֵיהֶם" (במדבר יט, לט). כְּלוּמָר: לֹא יִמְשָׁךְ כָּל אֶחָד מִכֶּם אַחֵר דַּעְתּוֹ הַקִּצְרָה, וַיִּדְמָה שֶׁמַּחֲשָׁבָתוֹ מַשְׁגֵּת הָאֱמֶת. כֵּן אָמְרוּ חֲכָמִים: "אַחֲרֵי לְבַבְכֶּם" – זוֹ מִיָּנּוֹת; "וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם" – זוֹ זִנּוֹת. וְלֹאֻ זֶה – אֵף עַל פִּי שֶׁהוּא גּוֹרֵם לְאָדָם לְטַרְדּוֹ מִן הָעוֹלָם הַבָּא, אֵין בּוֹ מַלְקוֹת.

ד מִצּוֹת עֲבוּדָה זָרָה – כְּנֶגֶד כָּל הַמִּצְוֹת כֵּלֵן הִיא, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְכִי תִשְׁגּוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל הַמִּצְוֹת..." (שם טו, כב), וּמִפִּי הַשְּׁמוּעָה לְמַדּוֹ שֶׁבַּעֲבוּדָה זָרָה הַפְּתוּב מִדְּבָר. הָא לְמַדָּת שֶׁכָּל הַמִּדָּה בַּעֲבוּדָה זָרָה – כִּפּוּר בְּכָל הַתּוֹרָה כְּלָהּ וּבְכָל הַנְּבִיאִים וּבְכָל מָה שֶׁנִּצְטוּ הַנְּבִיאִים מֵאָדָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר: "מִן הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוָּה יי וְהִלָּאָה לְדֹרֹתֵיכֶם" (שם טו, כג); וְכָל

הפּוֹפֵר בַּעֲבוּדָה זָרָה – מוֹדָה בְּכָל הַתּוֹרָה כְּלָהּ, וְהִיא עֶקֶר כָּל
הַמַּצּוּת כָּלָן.

ה' 1 יִשְׂרָאֵל שֶׁעָבַד עֲבוּדָה זָרָה – הָרִי הוּא כְּגוֹי לְכָל דְּבָר,
וְאִינוּ כִּי־יִשְׂרָאֵל שֶׁעָבַר עַל עֲבֵרָה שִׁישׁ בָּהּ סְקִילָהּ. וּמִשְׁמַד
לַעֲבוּדָה זָרָה – הָרִי הוּא מִשְׁמַד לְכָל הַתּוֹרָה כְּלָהּ.

ה' 2 וְכֵן הַמִּינִים מִיִּשְׂרָאֵל – אֵינָן כִּי־יִשְׂרָאֵל לְדָבָר מִן הַדְּבָרִים,
וְאֵין מְקַבְּלִים אוֹתָם בְּתִשׁוּבָה לְעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר: "כָּל בָּאִיָּה
לֹא יִשׁוּבוּן, וְלֹא יִשְׁיגּוּ אַרְחוֹת חַיִּים" (משלי ב, ט). וְהַמִּינִים הֵם
הַתָּרִים אַחֵר מִחֻשְׁבוֹת לָבָם בְּסִכְלוֹת בְּדְבָרִים שֶׁאִמְרָנוּ, עַד
שֶׁנִּמְצְאוּ עוֹבְרִים עַל גּוֹפֵי תּוֹרָה לְהַכְעִיס בְּשֹׂאט בִּנְפֶשׁ בְּיַד
רָמָה, וְאוֹמְרִים שֶׁאֵין בְּזֶה עוֹוֹן. וְאִסּוּר לְסַפֵּר עֲמָהֵן וּלְהַשִּׁיב
עֲלֵיהֶן תִּשְׁוּבָה כָּלָל, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְאַל תִּקְרַב אֶל פֶּתַח בֵּיתָהּ"
(שם ה, ח). וּמִחֻשְׁבֵּת מִיָּן – לַעֲבוּדָה זָרָה.

ו' 1 כָּל הַמוֹדָה בַּעֲבוּדָה זָרָה שֶׁהִיא אֱמֶת, אֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא
עָבַדָה – הָרִי זֶה מִתְרַף וּמִגְדֵּף אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא.
וְאֶחָד הָעוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה וְאֶחָד הַמִּגְדֵּף אֶת הַשֵּׁם, שֶׁנֶּאֱמַר:
"וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּיַד רָמָה מִן הָאֲזָרָח וּמִן הַגֵּר, אֵת יִי
הוּא מִגְדֵּף" (במדבר טו, ל). לְפִיכֵךְ תּוֹלִין עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה כְּמוֹ
שֶׁתּוֹלִין אֶת הַמִּגְדֵּף, וּשְׁנֵיהֶם נִסְקָלִין.

ו' 2 וּמִפְּנֵי זֶה כָּל־לִתִּי דִּין הַמִּגְדֵּף בְּהִלְכוֹת עֲבוּדָה זָרָה –
שֶׁשְׁנֵיהֶן כּוֹפְרִין בְּעֶקֶר הֵן. ז' 1 וְאֵלוּ הֵן דִּינֵי הַמִּגְדֵּף:

ז' 2 אֵין הַמִּגְדֵּף חַיֵּב סְקִילָה עַד שִׁיפְרֹשׁ אֶת הַשֵּׁם הַמִּיֶּחֶד
שֶׁלֹּאֲרַבֵּעַ אוֹתִיּוֹת, שֶׁהוּא אֶל"ף דָּל"ת נו"ן יו"ד, וַיִּכְרֹךְ אוֹתוֹ
בְּשֵׁם מִן הַשְּׁמוֹת שֶׁאֵינָם נִמְחָקִין, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְנִקֵּב שֵׁם יִי מוֹת
יוֹמָת" (ויקרא כד, טז) – עַל הַשֵּׁם הַמִּיֶּחֶד חַיֵּב סְקִילָה, וְעַל שֶׁאֵר
הַכְּנוּיִים בְּאִזְהָרָה; וַיֵּשׁ מִי שֶׁמִּפְרֹשׁ שֶׁאֵינוּ חַיֵּב אֲלָא עַל שֵׁם
יו"ד ה"א וָא"ו ה"א, וְאֵנִי אוֹמֵר שֶׁעַל שְׁנֵיהֶם הוּא נִסְקָל.

ח אִזְהָרָה שֶׁלִּמְגִדֵּף מִנִּין? שֶׁנֶּאֱמַר: "אֱלֹהִים לֹא תִקְלָל" (שמות
כב, כז). בְּכָל יוֹם וַיּוֹם דִּנִּין אֶת הָעֲדִים בְּכְנוּי, 'יִכָּה יוֹסִי אֶת
יוֹסִי'. נִגְמַר הַדִּין – מוֹצִיאִין אֶת כָּל הָאָדָם לַחוּץ, וְשׂוֹאֲלִים
אֶת הַגָּדוֹל שְׁבַעֲדִים, וְאוֹמְרִים לוֹ 'אִמַּר מָה שֶׁשְּׁמַעְתָּ בִּפְרוֹשׁ',
וְהוּא אוֹמֵר. וְהַדִּינִים עוֹמְדִים עַל רַגְלֵיהֶם, וְקוֹרְעִין, וְלֹא
מֵאֲחִין. וְהָעֵד הַשְּׁנִי אוֹמֵר 'אֵף אֲנִי כְּמוֹתוֹ שְׁמַעְתִּי'. וְאִם הָיוּ
עֲדִים רַבִּים – צָרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶן לֵאמֹר 'כְּזֶה שְׁמַעְתִּי'.

ט מִגְדֵּף שֶׁחֲזַר בּוֹ בְּתוֹךְ כְּדֵי דְבוּר – אֵינוּ כָלוּם; אֲלָא כִּיּוֹן
שֶׁגִּדֵּף בְּעֲדִים – נִסְקָל. מִי שֶׁגִּדֵּף אֶת הַשֵּׁם בְּשֵׁם עֲבוּדָה זָרָה –
קִנְאִין פּוֹגְעִין בּוֹ וְהוֹרְגִין אוֹתוֹ; וְאִם לֹא הִרְגוּהוּ קִנְאִים, וְכֹא
לְבֵית דִּין – אֵינוּ נִסְקָל, עַד שֶׁיִּכְרֹךְ בְּשֵׁם מִן הַשְּׁמוֹת הַמִּיֶּחֶדִּים.

י' 1 כָּל הַשּׂוֹמֵעַ בְּרַכַּת הַשֵּׁם – חַיֵּב לְקַרֵּעַ, וְאֶפְלוּ עַל בְּרַכַּת
הַכְּנוּי חַיֵּב לְקַרֵּעַ; וְהוּא שִׁישְׁמַעְנָה מִיִּשְׂרָאֵל, וְאֶחָד הַשּׂוֹמֵעַ
אוֹ הַשּׂוֹמֵעַ מִן הַשּׂוֹמֵעַ. אֲבָל הַשּׂוֹמֵעַ מִן הַגּוֹי – אֵינוּ חַיֵּב
לְקַרֵּעַ. וְלֹא קָרְעוּ אֲלֵיָקִים וְשִׁבְנָא אֲלָא מִפְּנֵי שֶׁרַבְשָׁקָה מִשְׁמַד
הָיָה.

י' 2 כָּל הָעֲדִים וְהַדִּינִים סוֹמְכִים אֶת יְדֵיהֶם אֶחָד אֶחָד עַל רֹאשׁ
הַמִּגְדֵּף, וְאוֹמְרִין לוֹ 'דָּמָךְ בְּרֹאשְׁךָ, שֶׁאַתָּה גִּרְמַתָּ לָךְ'. וְאֵין

בְּכָל הַרוּגִי בֵּית דִּין מִי שְׁסוּמָכִים עָלָיו אֶלֶּא מְגִדָּף בְּלִבָּד,
שֶׁנֶּאֱמַר: "וְסִמְכוּ כָּל הַשְּׁמָעִים אֶת יְדֵיהֶם עַל רֹאשׁוֹ" (ויקרא
כד, יד).

פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א כָּל הָעוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה בְּרִצּוֹנוֹ בְּזָדוֹן – חַיֵּב כָּרַת; וְאִם הָיוּ
שֵׁם עֲדִים וְהִתְרָאָה – נִסְקָל; וְאִם עָבַד בְּשִׁגְגָה – מִבִּיא חֲטָאת
קְבוּעָה.

ב 1 עֲבוּדוֹת הָרֶבֶה קָבְעוּ עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה לְכָל צֶלֶם וְצֶלֶם
וּלְכָל צוּרָה וְצוּרָה, וְעֲבוּדַת זֶה אֵינָה פְּעֻלַּת זֶה. כְּגוֹן פֶּעֹר,
שֶׁעֲבוּדָתוֹ שִׁיפְעַר אָדָם עֲצָמוֹ לוֹ; וּמֶרְקוּלִיס, שֶׁעֲבוּדָתוֹ
שִׁיזְרֵק לוֹ אֲבָנִים אוֹ יִסְקָל* מִלִּפְנֵי אֲבָנִים. וְהָרֶבֶה עֲבוּדוֹת
כְּגוֹן אֵלּוּ תִקְנֶה לְשָׂאֵר צִלָּמִים.

ב 2 לְפִיכָךְ הַפּוֹעֵר עֲצָמוֹ לְמֶרְקוּלִיס אוֹ שִׁיזְרֵק אֶבֶן לַפֶּעֹר –
פֶּטוּר, עַד שִׁיעֲבֹד אוֹתוֹ דֶּרֶךְ עֲבוּדָתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: "אִיכָּה יַעֲבֹדוּ
הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֶת אֱלֹהֵיהֶם, וְאֶעֱשֶׂה כֵּן גַּם אֲנִי" (דברים יב, ל).
וּמִפְּנֵי זֶה הָעֲנִין צָרִיכִין בֵּית דִּין לִידַע דְּרָכֵי הָעֲבוּדוֹת, שְׂאִין
סוּקְלִין עוֹבֵד עֲבוּדָה זֹאת עַד שִׁידְעוּ שֶׁזֶּה הִיא דֶּרֶךְ עֲבוּדָתָהּ.
ג 1 וְאִזְהָרָה שֶׁלְעֲבוּדוֹת אֵלּוּ וְכִיּוֹצֵא בָהֶן, הוּא שְׁפָתוֹב: "וְלֹא
תַעֲבֹדֵם" (שמות כד, כג; כד, כד; דברים ה, ח).

ג 2 בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּשָׂאֵר עֲבוּדוֹת חוּץ מִמִּשְׁתַּחֲוָה
וְזוֹבַח וּמִקְטֹר וּמִנֶּסֶךְ. אֲבָל הָעוֹבֵד בְּאַחַת מֵאַרְבַּע עֲבוּדוֹת
אֵלּוּ לְאַחַד מִכָּל מִינֵי עֲבוּדָה זָרָה – חַיֵּב, וְאִם עַל פִּי שְׂאִין דֶּרֶךְ
עֲבוּדָתוֹ בְּכָךְ. כִּיצַד? הֲרִי שֶׁנֶּסֶךְ לַפֶּעֹר אוֹ שֶׁזֹּבַח לְמֶרְקוּלִיס
– חַיֵּב, שֶׁנֶּאֱמַר: "זֹבַח לְאֱלֹהִים יִחָרֵם" (שמות כב, יט).

ג 3 זְבִיחָה בְּכָלֵל עֲבוּדוֹת הֵיחָה, וְלָמָּה יֵצֵאת? לֹמַר לָךְ: מָה
זְבִיחָה מִיִּחְדָּת, שֶׁעוֹבְדִין בָּהּ לְשֵׁם, וְחַיֵּב הַזּוֹבַח לֹאֵל אַחֵר
סְקִילָה עָלֶיהָ, בֵּין הֵיחָה דֶּרֶךְ עֲבוּדָתָהּ בְּזְבִיחָה אוֹ אֵינָה
בְּזְבִיחָה, אִם כָּל עֲבוּדָה שֶׁהִיא מִיִּחְדָּת לְשֵׁם, אִם עָבַד בָּהּ
לֹאֵל אַחֵר, בֵּין שֶׁהֵיחָה דֶּרֶךְ עֲבוּדָתָהּ בְּכָךְ בֵּין שֶׁאֵינָה בְּכָךְ –
חַיֵּב עָלֶיהָ. לְכָךְ נֶאֱמַר: "לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לֹאֵל אַחֵר" (שם לד, יד) –
לְחַיֵּב עַל הַהִשְׁתַּחֲוִיָּה אֲפִלּוּ אֵין דֶּרֶךְ עֲבוּדָתוֹ בְּכָךְ. וְהוּא הַדִּין
לְמִקְטֹר וּמִנֶּסֶךְ. וְזוֹרֵק וּמִנֶּסֶךְ – אֶחָד הוּא.

ד 1 סֶפֶת לָהּ צוּאָה אוֹ שֶׁנֶּסֶךְ לָהּ עָבִיט שְׁלִמִימֵי רִגְלִים – חַיֵּב.
שְׁחַט לָהּ חֲגֹב – פֶּטוּר, אֶלֶּא אִם כֵּן הֵיחָה עֲבוּדָתָהּ בְּכָךְ. וְכֵן
אִם שְׁחַט לָהּ בַּהֲמָה מִחֲסֻרַת אָבִר – פֶּטוּר, אֶלֶּא אִם כֵּן הֵיחָה
דֶּרֶךְ עֲבוּדָתָהּ בְּכָךְ.

ד 2 עֲבוּדָה זָרָה שֶׁעוֹבְדִין אוֹתָהּ בְּמִקְלָה: שֶׁבֵר מִקְלָה בְּפָנֶיהָ –
חַיֵּב, וְנֶאֱסֶרֶת; זֶרֶק מִקְלָה בְּפָנֶיהָ – חַיֵּב, וְאֵינָה נֶאֱסֶרֶת, שְׂאִין
זְרִיקַת הַמִּקְלָה כְּעֵין זְרִיקַת הַדָּם, שֶׁהֲרִי הַמִּקְלָה כְּמוֹת שֶׁהוּא,
וְהַדָּם מִתְפָּזֵר.

ד 3 הַמִּקְבֵּל עָלָיו אֶחָד מִכָּל מִינֵי עֲבוּדָה זָרָה בְּאֵלּוּהָ – חַיֵּב
סְקִילָה; אֲפִלּוּ הַגְּבִיָּה לְבִנָּה וְאָמַר לָהּ 'אֵלִי אַתָּה', וְכָל כִּיּוֹצֵא
בְּדַבּוּר זֶה – חַיֵּב; וְאֲפִלּוּ חָזַר בּוֹ בְּתוֹךְ כְּדֵי דַבּוּר וְאָמַר 'אֵין
זֶה אֵלִי' – אֵין חֲזִירָתוֹ כָּלוּם, אֶלֶּא נִסְקָל.

ה העובד עבודה זרה כדרכה, ואפלו עשה דרך בזיון - חייב. כיצד? הפוער עצמו לפעור כדי לבזותו או זרק אבן למרקוליס כדי לבזותו - הואיל ועבודתו בכך, חייב, ומביא קרבן על שגגתו.

ו1 העובד עבודה זרה מאהבה, כגון שחשק בצורה זו מפני מלאכתה שהיתה נאה ביותר, או שעבדה מיראתו לה שמא תרע לו, כמו שהן מדמים עובדיה שהיא מטיבה ומרעה: אם קבלה עליו באלוה - חייב סקילה; ואם עבדה דרך עבודתה או באחת מארבע עבודות, מאהבה או מיראה - פטור.

ו2 המגפף עבודה זרה והמנשק לה, והמכבד והמרביץ לפניו, והמרחיץ לה והסך, והמלביש והמנעיל, וכל כיוצא בדברי כבוד האלו - עובר בלא תעשה, שנאמר: "ולא תעבדם" (שמות כד; כג, כד; דברים ה, ח), ודברים אלו בכלל עבודה הן; ואף על פי כן אינו לוקה על אחת מהן, לפי שאינן בפרוש. ואם היתה דרך עבודתה באחד מכל הדברים האלו, ועשהו לעבדה - חייב.

ז יושב לו קוץ ברגלו בפני עבודה זרה - לא ישח ויטלנו, מפני שנראה כמשתחוה לה. נתפזרו לו מעות בפניה - לא ישח ויטלם, מפני שנראה כמשתחוה לה, אלא יושב ואחר כך יטל. ח פרצופות המקלחות מים בפני עבודה זרה - לא יניח פיו על פיהן וישתה, מפני שנראה כמנשק לעבודה זרה.

ח העושה עבודה זרה לעצמו - אף על פי שלא עשה בידו ואף על פי שלא עבדה, לוקה, שנאמר: "לא תעשה לך פסל וכל תמונה" (שמות כג). וכן העושה עבודה זרה בידו לאחרים, אפלו עשה אותה לגוי - לוקה, שנאמר: "ואלהי מסכה לא תעשו לכם" (ויקרא יט, ד). לפיכך העושה עבודה זרה בידו לעצמו - לוקה שתיים.

י1 אסור לעשות צורות לנואי ואף על פי שאינה עבודה זרה, שנאמר: "לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב" (שמות כ, יט), כלומר צורות שלכסף ושלזהב שהן לנואי, כדי שלא יטעו בהן הטועים וידמו שהם לעבודה. ואין אסור לצור לנואי אלא צורת האדם בלבד.

י2 לפיכך אין צרין לא בעץ ולא בסיד ולא באבן צורת האדם; והוא שתהא הצורה בולטת, כגון הציור והפיור שבטרקלין וכיוצא בהן. ואם צר - לוקה. אבל אם היתה הצורה משקעת או צורה שלסמנין, כגון הצורות שעל גבי הלוחות והטבילות או צורות שרוקמין באריג - הרי אלו מתרות.

יא1 טבעת שיש עליה חותם שהוא צורת אדם: אם היתה הצורה בולטת - אסור להניחה, ומתיר לחתם בה; ואם היתה הצורה שוקעת - מתיר להניחה, ואסור לחתם בה, מפני שהנחתם תעשה בו הצורה בולטת.

יא2 וכן אסור לצור דמות חמה ולבנה, פוכבים ומזלות ומלאכים, שנאמר: "לא תעשון אתי" (שם) - לא תעשון כדמות שמשין הממשין לפני במרום, ואפלו על הלוח. צורות הבהמות ושאר נפש חיה חוץ מן האדם, וצורות

אֵילָנוֹת וְדִשָּׁאִים וְכִיּוֹצֵא בָהֶן – מִתֵּר לְצוּר אוֹתָם, וְאֶפְלוּ
הִיָּתָה הַצּוּרָה בּוֹלָטָת.